

Lähtettäjä:

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
suojelusihteeri@tringa.fi

Vastaanottaja:

Kirkkonummen kunta
PL 20, 02401 Kirkkonummi
kirjaamo@kirkkonummi.fi

Muistutus Masalan osayleiskaavaehdotuksesta (hankenumero 33000)

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n (rek.nro 116.353, 3587 jäsentä loppuvuonna 2020) tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta, lintujen- ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (entinen Uudenmaan maakunta sekä Sipoo entisellä Itä-Uudellamaalla).

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry kiittää Kirkkonummen kuntaa lausuntopyynnöstä. Yhdistys on perehtynyt nähtävillä olleeseen Kirkkonummen Masalan osayleiskaavaehdotukseen sekä siihen liittyvään aineistoon ja lausuu mielipiteenään seuraavaa.

Yleistä

Osayleiskaavan tarkoituksena on kehittää itäisellä Kirkkonummella sijaitsevan Masalan taajamaa ja keskittää alueen rakentaminen tiivistetysti asemaseudun ja taajaman keskustan ympäristöön. Kaavaehdotus mahdollistaa 15 000 asukkaan sijoittumisen alueelle. Masalan keskustan tiivistäminen on tarkoituksenmukaista ja joukkoliikenneyhteyksien kehittäminen kannatettavaa, ja kaavaehdotuksessa on ilahduttavasti otettu askelia yhä kestävämpään suuntaan. On positiivista, että valmisteluvaiheessa Masalan urheilupuiston eteläpuolelle osoitettu tieyhteys ja siihen liittyneet pientalovaltaiset asuntoalueet on nyt nähtävillä olleesta kaavaehdotuksesta poistettu, samalla kun Sepänkyläntien eteläpuolisen Keskusmetsän lähivirkistysaluetta (VL) on laajennettu vastaavasti.

Vitträskin ja Espoonlahden tärkeät lintualueet

Maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI) ovat alueita, joilla on Tringan selvitystyön perusteella arvioitu olevan vähintään maakunnallista merkitystä Uudenmaan linnustolle, ja jotka ovat vähintään maakunnallisesti arvokkaita pesimälinnuston tai muutolla levähtävän linnuston kannalta (Ellermaa 2010). MAALI-alueiden kartoittamisen tarkoituksena on osoittaa linnustolle tärkeät alueet, jotta ne voidaan ottaa kaavoitusta ja muuta maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa huomioon. Uudenmaan maakunnallisesti tärkeät lintujen

muutonaikaiset kerääntymäalueet on esitelty Tringan vuoden 2018 julkaisemassa raportissa (Aintila & Ellermaa 2018).

Suunnittelualueen luoteisreunassa sijaitseva Vitträsk luokiteltiin osayleiskaavan valmisteluvaiheessa potentiaalisesti merkittäväksi lintualueeksi. Sen asema lintualueena on kuitenkin sittemmin vahvistunut MAALI-alueiden tietojen päivityksen yhteydessä vuonna 2018, jolloin Vitträsk tunnistettiin maakunnallisesti tärkeäksi lintujen muutonaikaiseksi kerääntymäalueeksi (aluekoodi 210327). Alueen kriteerilajeja ovat kuikka ja tukkakoskelo, ja Vitträsk on molemmille lajeille tärkein syysmuuton aikainen kerääntymäalue Uudellamaalla (Aintila & Ellermaa 2018). Kaavaehdotuksessa Vitträskiin rajautuvat rakennettavat tontit on osoitettu erillispientalojen asuntoalueiksi (AO), ja kaavamääräyksiin on kirjattu vaatimus erityisen huomion kiinnittämisestä rakentamisen sovittamiseksi maisemaan, olevaan rakennuskantaan ja luonnonolosuhteisiin. Näiden merkintöjen ansiosta Vitträskin alueeseen kohdistuvaa maankäyttöistä painetta voidaan rajata, mutta maakunnallisesti tärkeän lintualueen linnustoarvojen turvaamiseksi esitämme lisäksi seuraavia täsmennyksiä kaavamerkintöihin:

- 1) Kaavamääräyksistä tulee käydä ilmi Vitträskin asema maakunnallisesti tärkeänä lintualueena, jolla on erityistä merkitystä muutonaikaisena levähdys- ja kerääntymäalueena.
- 2) W-kaavamerkinnän (vesialue) sijaan katsomme, että alue on tarkoituksenmukaista osoittaa S-merkinnällä suojelualueeksi. Tämä merkintä osoittaisi selkeämmin maakunnallisesti tärkeän lintujen muutonaikaisen kerääntymäalueen ja velvoittaisi vahvemmin siihen, että alueen kriteerilajien levähdysedellytyksiä alueella ei saa vaarantaa ja turvaisi täten Vitträskin asemaa tärkeänä muutonaikaisena levähdysalueen luonnonsuojelulain 39.1 §:n rauhoitussäännösten mukaisesti. Toissijaisesti esitämme, että W-alue tulee keskeisiltä osiltaan rajata luo-merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä alueena.
- 3) Kaavamääräyksiin tulee kirjata ympäröivillä tonteilla mahdollisesti tehtävien melua aiheuttavien toimenpiteiden kieltö syysmuuton levähdysaikana 1.8.–30.11.

Lisäksi painotamme edelleen, että Vitträskin alueen veneilyyn ja vesialueella tapahtuvaan muuhun toimintaan tulee kiinnittää huomiota linnustoarvojen turvaamisen näkökulmasta jo osayleiskaavavaiheessa.

Espoonlahden Natura-alue on osayleiskaavassa osoitettu asianmukaisesti ranta-alueineen luonnonsuojelualueeksi (SL). Espoonlahti on lisäksi maakunnallisesti tärkeä lintualue (aluekoodi 210097) sekä pesimäalueena (mm. kyhmyjoutsen) että kevätmuuton aikaisena levähdysalueena (isokoskelo, äärimmäisen uhanalainen punasotka). Pidämme hyvänä kaavaselostuksen mainintaa siitä, että lintujen pesimäaikana Espoonlahden lintuvesialueen ranta-alueiden rauhoittaminen liialliselta käytöltä voi tulla mahdollisesti kysymykseen. Lintuarvojen turvaamiseksi tämä mahdollinen rauhoitus tulee kuitenkin viedä sitovasti osayleiskaavan kaavamääräyksiin rajoittamalla ympäröivien alueiden mahdollisia melua aiheuttavia toimenpiteitä lintujen pesimäaikana 1.4.–31.7. Alueen virkistyskäyttöä tulee ohjata niin, etteivät Espoonlahden linnustolliset arvot vaarannu. Painotamme myös Espoonlahden kohdalla sitä, että veneilyyn ja vesialueella tapahtuvaan muuhun toimintaan tulee kiinnittää linnustoarvojen turvaamiseksi huomiota jo kaavoituksen tässä vaiheessa.

Yleiskaavan MRL 42 §:n mukaisten oikeusvaikutusten ja sen asemakaavatason suunnittelua ohjaavan luonteen vuoksi pidämme tarpeellisena antaa tärkeiden lintualueiden riittäväksi suojelemiseksi edellä

kuvatun kaltaiset määräykset asemakaavataso- sijasta laajemmalla yleiskaavatasolla MRL 41.2 §:n mukaisesti.

Luontoselvitykset ja kaavamerkin- nät

Kiitämme sitä, että kaavakartassa on käytetty ilahduttavan runsaasti luo- merkintöjä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden rajaamiseksi. Myös Keskusmetsän alueen seudullisesti merkittävän ekologisen väylän turvaaminen MU/eko -merkinnällä on kannatettavaa ja tarpeellista. Laajat, yhtenäiset metsäalueet ja niiden väliset ekologiset yhteydet ovat ensiarvoisen tärkeitä myös Uudenmaan taantuvan metsälinnuston näkökulmasta.

Kritisoimme edelleen sitä, että varsinaisia linnustoselvityksiä ei suunnittelualueella ole osayleiskaavaa varten tehty. Vastineessa todetaan tämän johtuvan mm. siitä, että alueen maankäyttö ratkaistaan tarkemmin osayleiskaavan rinnalla etenevissä asemakaavahankkeissa. Asemakaavavaiheessa varsinaiset suuntaviivat on kuitenkin jo pitkälti asetettu, ja jotta esimerkiksi metsälinnustolle sopivien pesimäbiotooppien ja linnustoarvojen vaikutukset voitaisiin asianmukaisesti huomioida kaavamääräyksissä, tulisi linnustoselvitykset pyrkiä mahdollisuuksien mukaan tekemään nykyistä kattavammin jo osayleiskaavavaiheessa. Metsälinnuston kantojen voimakkaan taantumisen vuoksi on tärkeää, että tällaisia sopivia elinympäristöjä ja niiden välisiä ekologisia yhteyksiä tunnistetaan ja pyritään kaavamääräyksi- n suojelemaan yleiskaavatasolla ja myös varsinaisten suojelualueiden ulkopuolella.

Johtopäätökset

Kiitämme saatavilla ollutta kattavaa valmisteluaineistoa ja kaavaehdotukseen tehtyjä muutoksia pientalorakentamisen supistamisen ja uuden tieyhteyden poistamisen suhteen. Kaavaehdotuksessa on paljon kannatettavia ratkaisuja, joiden lisäksi esitämme edellä mainitsemiamme toimenpiteitä ja muokkauksia Masalan alueen luontoarvojen ja maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden turvaamiseksi sekä linnuston, luonnon monimuotoisuuden, ekologisten yhteyksien että näiden alueiden virkistysarvon näkökulmasta.

Pyydämme Kirkkonummen kuntaa toimittamaan kunnan perustellun kannanoton tässä esitettyyn MRL 65.2 §:n mukaisesti lähettäjän osoitteeseen. Lisäksi pyydämme ilmoittamaan kaavan hyväksymisestä MRL 67 §:n mukaisesti.

Helsingissä 31.12.2021

Alexi Mikola

Puheenjohtaja

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —

Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

Lähteet:

Aintila, A. – Ellermaa, M., Maakunnallisesti tärkeät lintujen muu- tonaikaiset kerääntymisalueet Uudellamaalla. Tringa 1/2018.

Ellermaa, M., Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. Tringa 4/2010–1/2011.